

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 86 0 П 001566 09 Рев
Бања Лука, 02.02.2011. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Дарка Осмића, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Стаке Гојковић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља П. Б. и Ј. Б., обоје из М., М.1, које заступа З. Т., адвокат из М.1, против туженог Ј. О. АД П. Филијала Д., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Добоју број 86 0 П 001566 09 Гж од 19.8.2009. године, на сједници одржаној 02.02.2011. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Модричи број 86 0 П 001566 06 П од 04.02.2009. године тужени је обавезан да тужитељима исплати накнаду нематеријалне и материјалне штете проузроковане у саобраћајној незгоди дана 10.6.2004. године и то: тужитељу П. Б. (даље: тужитељ) накнаду материјалне штете за уништено путничко возило “Застава 850” износ од 441,50 КМ и за трошкове лијечења износ од 500,00 КМ, све са законском затезном каматом од 19.5.2006. године, на име изгубљене зараде за вријеме неспособности за рад доспјеле до 31.8.2008. године износ од 6.808,80 КМ са законском затезном каматом од 31.8.2008. године до исплате и на име изгубљене будуће зараде-доживотне ренте, мјесечне износе од по 82,50 КМ, почев од 31.8.2008. године, те накнаду нематеријалне штете за претрпљене физичке болове у износу од 3.000,00 КМ, за душевне болове због умањења животне активности у износу од 4.000,00 КМ и за претрпљени страх у износу од 2.000,00 КМ, све са законском затезном каматом од 02.02.2009. године до исплате. Том пресудом, тужитељици Ј. Б. (даље: тужитељица) је досуђена накнада материјалне штете за трошкове лијечења у износу од 250,00 КМ са законском затезном каматом од 19.5.2006. године и на име изгубљене зараде за вријеме неспособности за рад у износу од 1.500,00 КМ са законском затезном каматом од 31.8.2008. године до исплате, као и накнада нематеријалне штете за претрпљене физичке болове у износу од 2.000,00 КМ; за душевне болове због умањења животне активности у износу од 2.000,00 КМ и за претрпљени страх у износу од 1.000,00 КМ све са законском затезном каматом од 02.02.2009. године до исплате, уз обавезу накнаде трошкова парничног поступка у износу од 6.543,00 КМ. Одбијени су тужбени захтјеви тужитеља за наведене видове штете преко досуђеног износа а у цјелини су одбијени захтјеви за накнаду штете на име душевних болова због наружености.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 86 0 П 001566 09 Гж од 19.8.2009. године жалба тужитеља је дјелимично уважена, првостепена пресуда преиначена у дијелу одлуке о камати на накнаду материјалне штете и одлуке о накнади нематеријалне штете тако што је, умјесто од 19.5.2006. године (на накнаду на име уништеног возила и за трошкове лијечења) и умјесто од 31.8.2008. године (на накнаду на име изгубљене зараде која је доспјела до 31.8.2008. године), законска затезна камата је досуђена почев од 10.6.2004. године (дан настанка штете) до исплате и тужени је обавезан да тужитељу П. Б. накнади нематеријалну штету за душевне болове због наружености у износу од 1.000,00 КМ са законском затезном каматом од 19.5.2006. године до исплате, док је у осталом дијелу жалба тужитеља одбијена и првостепена пресуда у преосталом одбијајућем дијелу потврђена. Жалба туженог је одбијена и та пресуда у досуђујућем дијелу потврђена.

Тужитељи ревизијом побијају другостепену пресуду у одбијајућем дијелу одлуке о накнади на име изгубљене зараде и накнади нематеријалне штете (што произлази из садржаја ревизије), због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлажу да се нижестепене пресуде преиначе тако да се тужбени захтјев усвоји у цјелини.

Тужени у одговору на ревизију тужитеља оспорава њене наводе и предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељи захтјевом у тужби траже накнаду материјалне и нематеријалне штете која им је проузрокована у саобраћајној незгоди дана 10.6.2004. године на магистралном путу М.1-III.

Првостепени суд је наконведеног поступка утврдио: да се дана 10.6.2004. године догодила саобраћајна незгода на магистралном путу М.1-III. у мјесту М. на начин, да је Р. В., управљајући возилом марке „VW-Golf“ регистарске ознаке ... у фази претицања налетео на возило тужитеља марке „Застава 850“, на мјесту гдје је тужитељ предузимао, дозвољену, радњу скретања у лијево; да је возило којим је управљао осигураник туженог било осигурано од аутоодговорности за штету причињену трећим лицима по полиси број 0017669 од 09.11.2003. године; да је Р. В. правоснажном кривичном пресудом Основног суда у Модричи број 086-0-К-06-000 109 од 30.01.2007. године оглашен кривим због кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја из члана 410. став 2. у вези са ставом 1. КЗ РС и изречена му је новчана казна у износу од 800,00 КМ; да су тужитељи услед задобијених тјелесних повреда претрпјели нематеријалну штету у виду физичких и душевних болова и страха чији интензитет и дужину трајања су утврдили вјештак неуропсихијатар В. К. и ортопед М. Л. и материјалну штету на име трошкова лијечења и изгубљене зараде по основу неспособности за рад коју је утврдио вјештак медицине рада П. Б.1 а у висини утврђеној на основу налаза финансијског вјештака М. З., а тужитељу П. Б. је причињена штета на име уништеног путничког возила у висини обрачунатој од стране вјештака машинске струке Ђ. А. и да су тужитељи тужбу у овој правној ствари поднијели првостепеном суду 19.5.2006. године.

На основу оваквог стања чињеница првостепени суд је закључио да је предметну саобраћајну незгоду скривио Р. В. и да је за предметну штету одговоран тужени по основу закљученог обавезног осигурања за штету причињену трећим лицима, па је примјеном одредби члана 188. ЗОО, цијенећи околности које су од значаја за утврђивање интензитета и дужине трајања физичких и душевних болова и страха (члан 200. ЗОО) у вези са чланом 127. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 49/09, даље: ЗПП) досудио тужитељима накнаду материјалне и нематеријалне штете у износима назначеним у изреци првостепене пресуде.

Другостепени суд је прихватајући чињенична утврђења али не и правне закључке првостепеног суда у погледу одлуке о камати и одлуке о накнади штете тужитељу за душевне болове због наружености закључио, да на досуђену накнаду материјалне штете, умјесто од дана подношења тужбе (на накнаду за уништено путничко возило и за трошкове лијечења обоје тужитеља) законска затезна камата тече почев од 10.6.2004. године када је штета настала а да на накнаду штете за изгубљену зараду обоје тужитеља за вријеме неспособности за рад, умјесто од 31.8.2008. године (дан извршеног финансијског вјештачења) законска затезна камата тече такође од 10.6.2004. године, те да обим штете за душевне болове због наружености оправдава досуђивање накнаде штете тужитељу П. Б. у износу од 1.000,00 КМ. Из ових разлога је дјелимичним уважавањем жалбе тужитеља првостепену пресуду преиначио у наведеном дијелу, као у изреци побијане пресуде.

Одлука другостепеног суда је правилна.

Оштећени има право на накнаду штете од штетника, уколико су остварене претпоставке одговорности за штету. Обична штета представља умањење имовине оштећеног а измакла корист се састоји у накнади добитка који је оштећено лице основано могао очекивати према редовном току ствари и према посебним околностима чије остварење је спријечено радњом штетника (члан 155. ЗОО).

У смислу одредбе члана 195. ЗОО лице одговорно за штету дужно је да накнади штету лицу коме је због тјелесне повреде и нарушеног здравља радна способност потпуно или дјелимично смањена, ако оштећено лице због тога трпи штету у виду изгубљене или смањене зараде јер не може или није могао да остварује зараду коју би остварио да је био здрав и да му није била смањена радна способност. Тужитељ је, према налазу вјештака ортопеда М. Л., у штетном догађају задобио тешке тјелесне повреде у виду отвореног прелома кунеиформне кости десног стопала као и ишчашење нунеонавикуларног зглоба десног стопала и огуљотине десне ноге, лијевог стопала, лумбалне регије десно и десног лакта (квалификоване тешком тјелесном повредом), а тужитељица је задобила повреде главе, лијевог стопала, десног кољена, лумбасакралне регије, огуљотине по тијелу (квалификоване лаком тјелесном повредом). Наведено повређивање је, према налазу вјештака медицине рада П. Б.1, имало за посљедицу смањење радне способности код тужитеља за 25% усљед чега није био радно способан у току лијечења и рехабилитације у трајању „мало“ дуже од двије године, а код тужитељице је имало за посљедицу умањење радне

способности за 10% и њена неспособност за рад је трајала у току лијечења и рехабилитације, два до три мјесеца.

Код оваквог стања чињеница и чињенице да тужитељи живе на селу и немају своју непокретну имовину нити било какву квалификацију, да су у периоду који је претходио њиховом повређивању зараду остваривали као надничари на имањима других – у обрађивању земљишта (обоје тужитеља) а тужитељ П. Б. је радио и на другим пословима (молерским, зидарским, браварским, скупљањем старог жељеза...), сасвим извјесно би било, да би тужитељи, по редовном току ствари остваривали зараду на исти начин и у периоду неспособности за рад. Изгубљена зарада за период потпуног губитка радне способности је зарада коју су они остваривали (и коју би остваривали да није дошло до повређивања) радећи код других, зависно од потреба посла (према исказу тужитеља и наводима саслушаних свједока, радили су, 10, 15, 20 дана у мјесецу) а за период дјелимичне неспособности за рад, ова накнада се утврђује у износу који одговара проценту умањења радне способности, како је утврђена у овом случају.

Вјештак финансијске струке М. З. је на основу података о оствареној просјечној нето заради у РС у дјелатности пољопривреде, лова и шумарства, изгубљену зараду тужитеља за период од 10.6.2004. године (дан повређивања) до 31.8.2008. године обрачунао у износу од 13.617,17 КМ, будућу ренту у мјесечном износу од 659,00 КМ, која сразмјерно проценту умањења његове радне способности, износи мјесечно 164,75 КМ, као и изгубљену зараду тужитељице за исти период, у износу од 3.556,90 КМ.

Полазећи од оваквог чињеничног утврђења нижестепени судови су закључили да тужитељима припада 50% од укупно утврђене изгубљене зараду доспјеле до 31.8.2008. године, што за тужитеља износи 6.808,00 КМ а за тужитељицу 1.500,00 КМ, па су примјеном члана 155. ЗОО у вези са чланом 127. ЗПП утврдили накнаду штете на име измакле користи тужитељима у наведеном износу а тужитељу П. Б. и накнаду будуће штете у виду мјесечне ренте у износу од 82,50 КМ (тј. 50% од обрачунате мјесечне ренте).

Послови које су тужитељи обављали код других, с обзиром на природу послова, се нису могли обављати у периоду од шест мјесеци и то скраја јесени до прољећа, што је општепозната чињеница. Зато је правилан закључак нижестепених судова да тужитељима припада право на половину од укупно обрачунате накнаде на име изгубљене зараде због неспособности за рад, јер су тужитељ саслушан као парнична странка и свједоци Б. Г. и М. М. у својим исказима потврдили, да су тужитељи повремено обављали послове код других лица и то 10, 15 до 20 дана у мјесецу, зависно од потреба посла. Изгубљена зарада у овом случају се утврђује по слободној оцјени (члан 127. ЗПП), како су у конкретном случају поступили и нижестепени судови и то имајући у виду, између осталог: утврђени број дана проведених у надници, врсту послова које су обављали прије повређивања, висину дневнице за обављање послова, здравствено стање повријеђених прије повређивања (чиме се нижестепени судови нису бавили), године живота оштећених - тужитељ рођен ... године, а тужитељица ... године. Стога, ревизиони приговори тужитеља да искази саслушаних свједока и налаз финансијског вјештака представљају основ за

досуђивање накнаде штете на име изгубљене зараде због неспособности за рад у пуном износу, умјесто у проценут од 50% од потпуне накнаде ове штете, нису основани. Вјештак је извршио математички обрачун зараде надничара у дјелатности пољопривреде..., а тужитељ и свјedoци су потврдили да су тужитељи повремено радили као надничари, па ови докази представљају довољан основ за закључак првостепеног суда о обиму ове накнаде штете, који је прихватио и другостепени суд, а који се не доводи се у сумњу ревизионим наводима тужитеља.

Одредбом члана 200. став 1. ЗОО прописано је да ће суд за претрпљене физичке болове и душевне болове за умањење животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

Повређивање тужитеља имало је за посљедицу умањење животне активности од 18%, а код тужитељице је имало за посљедицу умањење животне активности од 10%. Имајући у виду квалификацију повреда код обоје тужитеља, интензитет и дужину трајања појединих видова штете које је утврдио вјештак прим. др. В. К. неуропсихијатар, степен умањења животне активности и посљедице овог вида штете, које се код тужитеља састоје у смањењу покретљивости десног скочног зглоба у средњем степену и дубоким ожиљцима на тијелу, а код тужитељице - у умањењу покретљивости у десном кољену у лакој степену и дубљим ожиљцима на тијелу и животну доб тужитеља који је у вријеме повређивања имао 49 година а тужитељица 41 годину живота, овај суд налази, да су нижестепени судови приликом одмјеравања висине накнаде штете за претрпљене физичке болове, за претрпљени страх и за душевне болове због умањења животне активности, у довољној мјери цијенио наведене елементе, да досуђени износи накнаде за ове видове штете одговарају обиму штете и да је побијану пресуду донио правилном примјеном материјалног права (члан 200. ЗОО). Из наведених разлога ревизиони приговори тужитеља да претрпљени физички и душевни болови и страх, оправдавају досуђивање накнаде штете у већим износима, нису основани.

Наруженост је вид нематеријалне штете, која се манифестује у облику губитка или оштећења неког дијела тијела, због чега оштећени трпи душевне болове. Основ за накнаду штете за душевне болове због наружености је измијењена спољашност оштећеног и субјективна мјерила о утицају свих елемената: измијењене спољашности, примјетности, обима штете и сл. на психичко стање оштећеног. Ова накнада се досуђује повријеђеном као сатисфакција, према тежини трпљења због психичких патњи проузрокованих свијешћу о промјенама у физичком изгледу повријеђеног. Према налазу поменутог вјештака неуропсихијатра, дефект коже десне потколјенице код тужитеља, представља наруженост у средњем степену на покривеним дијеловима тијела осим у стањима када је тужитељ са откривеном потколјеницом и да због тога трпи душевне болове средњег интензитета. С обзиром на наведене елементе, локализацију дефектих ожиљака коже а с тим у вези и њихове изложености околини, по налажењу овог суда, другостепени суд није погрешно примијенио одредбу члана 200. ЗОО и на штету тужитеља, када му је накнаду штете по овом

основу досудио у износу од 1.000,00 КМ. Стога, а имајући у виду доказе које је тужитељ извео на околности утврђивања обима овог вида штете, у свом исказу он не говорио о субјективним осјећањима проузрокованим наруженошћу, као и чињеницу да је на тужитељу терет доказа ових одлучних чињеница (чланови 7. став 1., 102. став 1. и 123. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 49/09, даље: ЗПП), наводи ревизије да накнада штете по овом основу није адекватна обиму штете, нису основани.

Супротно ревизионом наводима тужитељице, нижестепени судови су правилно примијенили материјално право када су одбили њен тужбени захтјев за накнаду штете за душевне болове због наружености, јер из изведених доказа не произлази да тужитељици припада право на накнаду по овом основу. Вјештак неуропсихијатар је у налазу навео да повреде код тужитељице нису имале за посљедицу наруженост, нити се тужитељица у свом исказу изјашњава о субјективним мјерилима о утицају евентуалних елемената наружености, на њену психичку равнотежу, па се приговори ревизије у овом правцу, указују неоснованим. Другостепени суд је прихватајући чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, прихватио и разлоге тога суда у овом дијелу одлуке, те је оцијенио жалбене наводе који су од одлучног значаја. Зато, приговори ревизије да другостепени суд није оцијенио жалбене наводе о овом дијелу одлуке и да је тиме починио повреду одредаба парничног поступка (члан 231. ЗПП), нису основани.

Наводи ревидента у погледу начина утврђивања степена умањења животне активности код тужитеља (уз помоћ “скале” туженог) односе се на правилност утврђеног чињеничног стања које не може бити предмет испитивања у овом ревизијском поступку према изричитој одредби члана 240. став 2. ЗПП.

Како су тужитељи дјелимично успјели у овом спору, досуђена им је накнада трошкова парничног поступка сразмјерно успјеху у спору (члан 386. став 2. ЗПП), па наводи ревизије којим се побија одлука о трошковима парничног поступка, нису основани.

Побијана пресуда, према томе, нема недостатака на које се указује у ревизији тужитеља, као ни оних на које овај суд пази по службеној дужности (члан 241. ЗПП). Зато је ревизија тужитеља одбијена као неоснована (члан 248. ЗПП).

Предсједник вијећа
Дарко Осмић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић